

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 3 februari 2016

Mål nr

B 4653-15

KLAGANDE

1. Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

MÅLSÄGANDE

1. AMK

Adress hos ombudet

2. HS

Adress hos ombud

3. JS

Adress hos ombudet

Ombud för 1–3: Advokat MF

MOTPART

JR

Ombud och offentlig försvarare: Advokat UH

SAKEN

Mord m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2015-08-28 i mål B 5860-15

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens domslut bestämmer Högsta domstolen fängelsestraffets längd till 16 år.

Högsta domstolen fastställer hovrättens sekretessförordnande.

Högsta domstolen förordnar att sekretessbestämmelsen i 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på de bilder som i Högsta domstolen redovisades vid huvudförhandling inom stängda dörrar (s. 19–23, 121 och 151–155 i tingsrättens aktbilaga 78).

UH ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av JR i Högsta domstolen med 40 742 kr. Av beloppet avser 18 522 kr arbete, 12 150 kr tidspillan, 1 922 kr utlägg och 8 148 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen bestämmer påföljden till fängelse på livstid.

JR har motsatt sig att straffet skärps.

AMK, HS och JS har biträtt åtalet också i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har, med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit styrkt rörande gärningarna, meddelat prövningstillstånd i fråga om påföljd.

DOMSKÄL

Bakgrund

1. Enligt hovrättens dom har JR gjort sig skyldig till mord och till misshandel av normalgraden. I dessa delar har domen vunnit laga kraft genom Högsta domstolens beslut rörande prövningstillstånd.
2. Misshandelsbrottet riktade sig mot PB, som var JRs sambo. Det bestod i att JR tilldelade henne slag mot ansiktet, ryggen och armarna. Misshandeln orsakade sårskador, underhudsblödningar, blåmärken, smärta och ömhet.
3. I fråga om mordet har följande kommit fram. JR och MK var bekanta. Redan på förmiddagen den 30 december 2014 kom MK på besök. JR och MK umgicks under dagen och kvällen i lägenheten. De drack stora mängder alkohol. JR tog också benzodiazepiner. Vid något tillfälle under natten till den 31 december blev JR och MK osams. JR tog då till våld. Han utdelade flera knytnävsslag och flera slag med en bultsax mot MK. När slagen med

bultsaxen utdelades befann sig MK sittande eller liggande på golvet. MK var då starkt påverkad av alkohol; blodalkoholhalten har efteråt uppmätts till 3,43 promille. MK blev liggande på golvet och JR lämnade lägenheten en kort stund. Efter att JR hade återkommit skar han MK två gånger djupt över halsen. När polisen kom till platsen, klockan var då ca 03.10, saknade MK puls. Med de skador som han hade tillfogats kan han ha varit vid medvetande bara under mycket kort tid och vid liv i högst några minuter efter knivskärningen.

4. Tingsrätten dömde JR till fängelse på livstid. Hovrätten har dömt till ett tidsbestämt fängelsestraff på sjutton år och sex månader. Hovrätten har vid sin straffmätning beaktat att JR före brotten hade dömts till skyddstillsyn med kontraktsvård, en påföljd som hade undanröjts och ersatts av ett fängelsestraff på sex månader samt att verkställigheten av det fängelsestraffet inte påbörjades förrän efter brotten.

Straffskalan för mord och frågan i målet

5. I brottsbalken var straffskalan för mord (3 kap. 1 §) ursprungligen fängelse i tio år eller på livstid. Den 1 juli 2009 ändrades den till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller på livstid. Bestämmelsen ändrades på nytt den 1 juli 2014, dvs. före det mord som JR har gjort sig skyldig till. Enligt den därefter gällande och i målet tillämpliga ordalydelsen ska för mord dömas till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller, om omständigheterna är försvårande, på livstid.

6. Frågan i målet är främst vilken betydelse som den angivna ändringen ska ges när straffet för JR bestäms.

Lagändringen år 2009

7. Den ändring av straffskalan för mord som genomfördes den 1 juli 2009 motiverades främst med att det fanns ett behov av en mer nyanserad straffmätning vid mord. Att brottsbalkens ursprungliga straffskala för mord hade bara två positioner – fängelse i tio år eller på livstid – medförde att det inte var möjligt att, såsom vid andra brott, genomföra en nyanserad straffmätning inom en given skala. Detta gällde särskilt som de två tillåtna straffen befann sig på stort avstånd från varandra. Extra tydligt blev detta efter införandet av lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid. Enligt den lagen kan ett livstidsstraff omvandlas till som lägst arton års fängelse. I praktiken var läget alltså det, att fängelseskalan för mord inte omfattade intervallet mellan tio och arton år. (Se prop. 2008/09:118.)

8. Genom 2009 års reform blev det således möjligt att bestämma ett tidsbestämt fängelsestraff för mord i proportion till, i första hand, det enskilda brottets svårhet. Lagändringen år 2009 tog inte sikte på tillämpningen av livstidsstraffet. Det straffet skulle även fortsättningsvis förbehållas de allvarligaste fallen. (Se a. prop. s. 27 f.)

9. Högsta domstolen tillämpade 2009 års straffskala i ”Bajonettmordet” NJA 2013 s. 376. Domstolen uttalade i sina domskäl (p. 29 och 30) att en läsning av endast förarbetena till 2009 års lagändring ledde till bedömningen att lagstiftaren då fick antas ha haft uppfattningen att utgångspunkten för mord skulle vara ett fängelsestraff på tolv år. Med hänsyn till den lagändring avseende skärpta straff för allvarliga våldsbrott som hade genomförts den 1 juli 2010 (prop. 2009/10:147) var det enligt Högsta domstolen dock berättigat att dra slutsatsen att utgångspunkten i stället skulle vara fängelse i fjorton år. Detta innebar att straffet normalt skulle bestämmas till fängelse i tolv år då omständigheterna sammantagna i någon mån talade för ett lägre straff och tio

år när det kunde sägas att omständigheterna var förmildrande. För att straffet skulle bestämmas till fängelse i sexton år borde det tvärtom krävas att omständigheterna sammantagna tydligt talade för ett högre straff medan fängelse i arton år borde tillämpas endast i de fall då omständigheterna var mycket försvårande, samtidigt som de inte var av sådant slag att livstids fängelse borde dömas ut.

10. I samma rättsfall (p. 29) konstaterade Högsta domstolen att livstids fängelse skulle tillämpas endast i de undantagsfall då ett tidsbestämt fängelsestraff på arton år inte var tillräckligt, t.ex. då gärningsmannen hade mördat fler än en person eller då omständigheterna annars var synnerligen försvårande.

Lagändringen år 2014

11. Lagändringen år 2014 dikterades av en vilja att skärpa straffet för mord. Inledningsvis i propositionen (prop. 2013/14:194 s. 1) sägs att mord bör bestraffas med livstids fängelse om omständigheterna är försvårande. Där uttalas också att syftet med lagändringen är att livstidsstraffet ska kunna användas i betydligt större utsträckning och utgöra ett normalstraff i den bemärkelsen att det förutses dömas ut i en majoritet av fallen. I propositionen anges (s. 20) att det är de fall som har ett mycket högt straffvärde, men som ändå leder till ett tidsbestämt straff, som i fortsättningen bör föranleda livstids fängelse. Med detta avses de gärningar som enligt tidigare praxis ledde till fängelsestraff på mer än fjorton år (se punkt 9).

12. Att de försvårande omständigheter som enligt tidigare praxis talade för ett straffvärde i den övre delen av den tidsbestämda straffskalan (15–18 år) i stället bör tala för ett livstidsstraff påverkar enligt propositionen (a. prop. s. 24 f.) även tillämpningen av den nedre delen av straffskalan. En ökad

tillämpning av livstidsstraffet för gärningar som tidigare har lett till ett tidsbestämt straff i den övre delen av straffskalan innebär, enligt propositionen, att de lägre straffen bör fördelas över hela straffskalan för tidsbestämt straff. Det sägs samtidigt att utgångspunkten – om det varken finns förmildrande eller försvårande omständigheter – är att det ska dömas till ett tidsbestämt straff. Detta uttalande återkommer i författningskommentaren (a. prop. s. 29) där det också sägs, att det ska göras en helhetsbedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet och att det innebär att ett tidsbestämt straff kan väljas, trots att det finns faktorer som talar i skärpande riktning.

Legalitetsprincipen

13. Lagändringen år 2014 aktualiserar den inom straffrätten gällande legalitetsprincipen. Denna princip är fastlagd bl.a. i 1 kap. 1 § brottsbalken. (Se också bl.a. 1 kap. 1 § tredje stycket och 2 kap. 10 § regeringsformen samt artikel 7 i Europakonventionen.) Den innebär primärt att ingen kan straffas för en gärning som inte utgjorde brott (var straffbelagd) när den begicks. Man brukar tala om att legalitetsprincipen innehåller ett föreskriftskrav, ett analogiförbud och ett förbud mot retroaktiv lagstiftning. Legalitetsprincipen fungerar som en garanti för rättssäkerheten genom att den ställer krav på lagstiftningen som innebär att den enskilde ska kunna förutse när och – i viss mån – hur han eller hon kan bli föremål för straffrättsligt ingripande. I detta ligger också ett s.k. obestämdhetsförbud, som innebär att ett straffbud måste vara i rimlig utsträckning bestämt till sin utformning. Straffbestämmelser måste vara begripliga och i tillräcklig grad tydliga.

14. Legalitetsprincipen har sin största betydelse för frågan, om någon kan dömas till straffrättsligt ansvar. Den saknar emellertid inte betydelse på påföljdsområdet. Legalitetsprincipen förutsätter bl.a. att det finns straffskalor

för de olika brotten och att det ges regler för påföljdsbestämningen som domstolarna ska följa. Det ska för den enskilde vara möjligt att med ledning av lagstiftningen i förväg med rimlig säkerhet bedöma vilken påföljd som han eller hon riskerar. I detta ligger också att regleringen måste vara utformad på ett sådant sätt att den leder till att lika fall behandlas lika av domstolarna.

15. Här kan jämföras med föreskriften i 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken som lyfter fram bl.a. intresset av en enhetlig rättstillämpning när straff (och annan påföljd) bestäms. Det kan tilläggas att när reglerna i 29 och 30 kap. infördes år 1989 så var grundtanken att förutsebarheten i straffrättskipningen skulle öka och därmed att legalitetsprincipen skulle få ett större inflytande på påföljdsbestämningen än den kan sägas ha haft tidigare. Departementschefen underströk i propositionen betydelsen av principen om den offentliga maktutövningens lagbundenhet och att denna princip måste tas på allvar även vid påföljdsbestämningen och inte endast när det gäller frågan, om ett visst handlingssätt är brottsligt eller inte. I det sammanhanget framhöll departementschefen också det principiellt tveksamma i att genomföra den nyordning som då var aktuell genom endast motivuttalanden. (Se prop. 1987/88:120 s. 1, 38 samt 39 f.)

Lagrådets invändningar mot 2014 års lagändring

16. Som har framgått av det föregående består 2014 års lagändring i att orden ”om omständigheterna är försvårande” har lagts till som ett krav för att fängelse på livstid ska tillämpas vid mord. Lagrådet invände mot förslaget och uttalade bl.a. att ändringen lagtekniskt snarast kommer att innebära en begränsning av möjligheten att döma till fängelse på livstid. Med utgångspunkt i den läsart som måste antas vara den avsedda framhöll Lagrådet också att det finns uttalanden i lagmotiven som är inadekvata. Lagrådet pekade bl.a. på att kravet, att det måste finnas försvårande omständigheter för att livstids

fängelse ska få dömas ut, måste uppfattas så att dessa försvårande omständigheter ska föreligga i förhållande till ett tänkt normalfall av mord samt att antagandet att det skulle finnas försvårande omständigheter i paragrafens mening i flertalet fall ter sig motsägelsefullt. Lagrådet föreslog att lagtexten skulle ges en annan utformning. (Se prop. 2013/14:194 s. 34 f.)

17. I propositionen tog regeringen upp Lagrådets synpunkter. Regeringen delade inte Lagrådets uppfattning att ändringen lagtekniskt snarast kommer att innebära en begränsning av möjligheten att döma till fängelse på livstid. I stället ansåg regeringen att den nya formuleringen av straffskalan skulle innebära en väsentlig skärpning. Någon ändring av den föreslagna lagtexten gjordes inte. (A. prop. s. 22.)

Lagtexten i förhållande till motiven

18. Det finns en motsättning mellan lagtexten och det som uttrycks i förarbetena. Ett naturligt sätt att läsa lagbestämmelsen om mord i dess nya utformning är att det krävs att omständigheterna sammantaget är försvårande för att fängelse på livstid ska få dömas ut. I förhållande till vad som gällde tidigare innebär det inte någon egentlig förändring; också då skulle livstids fängelse tillämpas för de allvarligaste fallen, dvs. när omständigheterna var försvårande. Något självständigt betydelseinnehåll har därmed 2014 års tillägg till lagtexten knappast. Rent språkligt innebär paragrafens ordalydelse för övrigt inte att det finns något hinder mot att döma till ett tidsbestämt straff också i de fall där det finns faktorer som talar i skärpande riktning. Detta bekräftas av propositionstexten (a. prop. s. 29). Lagtextens utformning är därmed svår att förena med den ökade användning av livstidsstraffet som lagändringen, enligt propositionstexten, syftar till (jfr Lagrådets yttrande på s. 35 i propositionen).

Tolkning av straffbud

19. När innebörden av en lagbestämmelse ska fastställas får den tolkas i ljuset av ett flertal olika förhållanden. Ordalydelsen är självfallet det viktigaste tolkningsdatumet. Men också syftet med lagstiftningen, som kan framgå av förarbetena, kan ge viktiga hållpunkter liksom avgöranden i praxis samt uttalanden i den juridiska doktrinen. Att ordalydelsen av lagtexten är det viktigaste underlaget för en tolkning av en lagregels innebörd betyder, att de valda orden sätter en gräns för det genomslag som motivuttalanden kan få. För att det ska kunna göras gällande att det är fråga om en tolkning av en lagbestämmelse måste det krävas, att den tänkta tillämpningen på ett rimligt sätt kan inordnas under lagtexten. Kan den inte det så rör det sig om en analogisk rättstillämpning eller om en rättstillämpning vid sidan av lagen.

20. Vid tolkningen av straffrättsliga bestämmelser motiverar legalitetsprincipen en försiktig hållning. En klar restriktivitet måste iakttas med extensiva tolkningar av olika lagregler. För att en rättstillämpning som riskerar att tänja gränsen för det straffbara området ska vara godtagbar krävs det alltså starka skäl. Men också annars bör domstolen vara återhållsam vid sin tolkning av bestämmelser som har bäring på skuldfrågan (jfr ”Manifestetmålet” NJA 1985 s. 893). Motsvarande gäller beträffande tillämpningen av föreskrifter för påföljdsbestämning, t.ex. straffskalor, och för övrigt också av de icke skrivna regler som tillämpas allmänt i enlighet med en fast rättspraxis som har godtagits av lagstiftaren (exempelvis reglerna om uppsåt). Att en försiktig hållning är särskilt påkallad när det rör sig om allvarliga straffrättsliga följder för den tilltalade ligger i öppen dag.

21. I ”Synnerligen grov misshandel?” NJA 2011 s. 89 p. 8 gjorde Högsta domstolen vissa uttalanden som är av intresse även i detta mål. Där var det fråga om en situation då förarbetena (prop. 2009/10:147) innehöll ett flertal

preciseringar som inte kunde läsas ut av lagtexten. Efter att ha framhållit att det kan diskuteras hur lämplig den i lagstiftningsärendet valda tekniken var för att uppnå det angivna syftet, som var att skärpa straffen för allvarliga våldsbrott, och i vad mån den reglering som infördes den 1 juli 2010 i bl.a. 29 kap. 1 § andra stycket andra meningen brottsbalken är förenlig med grundläggande straffrättsliga principer uttalade domstolen, att syftet med propositionen borde vid rättstillämpningen respekteras inom ramen för vad som är förenligt med de genomförda lagändringarna.

Slutsats beträffande 2014 års lagändring

22. Uttalandet i propositionen att livstids fängelse ska utgöra ett normalstraff i den bemärkelsen att det förutses dömas ut i en majoritet av fallen uttrycker en ambition att genomföra en mycket betydelsefull förändring av påföljdsbestämningen för mord. Livstids fängelse är lagens strängaste straff och utgör ett synnerligen hårt ingripande mot den dömda. Detta ställer särskilda krav på att lagstiftningen inte får vara otydlig.

23. Det kan då konstateras att för den som först läser den nya lagtexten och sedan motiven måste det komma som en överraskning att det tillägg som har gjorts i 3 kap. 1 § brottsbalken ska ha den i förarbetena angivna innebörden. Ändringen av lagtexten är ju, som Lagrådet framhöll i sitt yttrande (prop. 2013/14:194 s. 34), betydelsemässigt tämligen marginell och talar närmast för en begränsning av möjligheten att döma till fängelse på livstid för mord och i allt fall inte för en straffskärpning i förhållande till det rådande rättsläget.

24. Det står därmed klart att den i motiven till lagändringen förespråkade tillämpningen av livstidsstraffet inte på ett godtagbart sätt kan inordnas under lagtexten. Till skillnad från vad som bedömdes vara fallet i 2011 års avgörande (se p. 21) kan det i förarbetena angivna syftet – i detta fall att öka

tillämpningen av livstidsstraffet – således inte anses vara förenligt med den genomförda lagändringen. Det innebär att lagens ord ska ha företräde. En godtagbar läsning av lagtexten är då att den inte innebär någon ändring av det tidigare rättsläget, utan i stället utgör ett förtydligande av detta.

25. Det ska tilläggas att den i propositionen beskrivna effekten av lagändringen som skulle bestå i att de lägre straffena – dvs. de fall där det tidigare dömdes till fängelse i tio till fjorton år – ska fördelas över hela straffskalan för tidsbestämt straff, alltså mellan tio och arton års fängelse, alldeles saknar täckning i den ändring av lagtexten som har gjorts. Den är inte heller en nödvändig följd av en utvidgad tillämpning av livstidsstraffet.

26. Slutsatsen måste bli att 2014 års omformulering av 3 kap. 1 § brottsbalken inte förändrar det rättsläge som uppkom genom 2009 års reformering av straffskalan för mord (jfr ”Bajonettmordet” NJA 2013 s. 376).

Bedömningen av detta fall

27. Misshandeln av PB har ingen nämnvärd betydelse för påföljdsbestämningen. Vilken påföljden ska bli styrs alltså helt av mordet på MK.

28. Det har inte gått att fastställa vilket motiv JR hade för att mörda MK. Däremot står det klart att mordet utfördes med avsiktsuppsåt. Det är också klarlagt att JR först brutalt misshandlade MK bl.a. med ett farligt tillhygge och sedan, efter en kortare stund, återvände till MK och dödade honom genom att skära honom i halsen med en kniv. Som hovrätten har konstaterat visar emellertid inte utredningen att gärningen har vållat stor smärta eller dödsångest för MK.

29. Sammantaget kan det konstateras att det inte finns några förmildrande omständigheter. Däremot är omständigheterna – särskilt med hänsyn till att MK, innan han dödades, med stor brutalitet tillfogades omfattande och allvarliga skador samt till att JR hade avsiktsuppsåt till gärningen – sådana att de tydligt talar för ett högre straff än normalt. Brottsligheten är därmed så allvarlig att den bör föranleda ett strängare straff än de fjorton år som bör vara utgångspunkten vid straffmätningen för mord, nämligen fängelse i sexton år.

30. Det finns inte skäl för särbehandling av JR i fråga om påföljden.

31. Som har framgått av det föregående (se p. 4) har den nu aktuella brottsligheten begåtts efter det att JR dömdes till den skyddstillsyn med kontraktsvård som sedan undanröjdes och ersattes av ett fängelsestraff på sex månader, men innan verkställigheten av det straffet påbörjades. Det rör sig alltså om återfall i brott (se 29 kap. 4 § brottsbalken). Det saknas därmed, trots att föreskriften i 34 kap. 3 § andra stycket i och för sig är tillämplig, skäl att bestämma fängelsestraffet till kortare tid än sexton år (jfr NJA 2009 s. 485 I–III).

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad (skiljaktig), Martin Borgeke (referent), Dag Mattsson (skiljaktig) och Anders Eka
Föredragande justitiesekreterare: Christian Malmqvist

**BILAGA TILL
PROTOKOLL**

2016-01-12

Mål nr
B 4653-15

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Ann-Christine Lindeblad och Dag Mattsson är skiljaktiga och fastställer hovrättens dom såvitt gäller påföljden.

Enligt 3 kap. 1 § brottsbalken döms den som berövar annan livet för mord till fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller, om omständigheterna är försvårande, på livstid.

Paragrafen fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring år 2014, då det i straffskalan lades till att straffet är fängelse på livstid ”om omständigheterna är försvårande”. Avfattningen av straffbestämmelsen innebär inte någon gradindelning utan endast att, i de fall där omständigheterna bedöms vara försvårande, fängelse på livstid ingår i straffskalan vid sidan av de tidsbestämda straffen.

Det grundläggande syftet med ändringen är att åstadkomma en skärpning av praxis. Avsikten är att livstidsstraffet ska kunna användas i betydligt större utsträckning än tidigare. (Se prop. 2013/14:194 och bet. 2013/14:JuU28.)

Som försvårande omständigheter som kan tala för fängelse på livstid anförs i lagmotiven bl.a. fall där gärningen har föregåtts av särskild förslagenhet, medfört svårt lidande för offret eller riktat sig mot en närstående eller den som befunnit sig i en skyddslös ställning (jfr a. prop. s. 22 f.). I motiven betonas att en samlad bedömning ska göras av samtliga relevanta omständigheter.

Dok.Id 116971

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

Lagändringen gjordes mot bakgrund av Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 2013 s. 376. I avgörandet hade domstolen – med tillämpning av den dåvarande lydelsen av 3 kap. 1 § brottsbalken – uttalat att utgångspunkten för mord skulle vara fängelse i fjorton år och att livstids fängelse skulle tillämpas endast i de undantagsfall då ett tidsbestämt fängelsestraff på arton år inte var tillräckligt, t.ex. när gärningsmannen hade mördat fler än en person eller då omständigheterna annars var synnerligen försvårande. För att straffet skulle bestämmas till fängelse i sexton år borde det krävas att omständigheterna sammantagna tydligt talade för ett högre straff. Fängelse i arton år borde enligt domstolen tillämpas endast i de fall då omständigheterna var mycket försvårande, samtidigt som de inte var av sådant slag att livstids fängelse borde dömas ut.

Syftet med lagändringen – som talar om livstids fängelse redan när omständigheterna är försvårande – är alltså att åstadkomma en skärpning i förhållande till denna praxis (jfr a. prop. s. 20 f. och a. bet. s. 5 f. och 7). Vid rättstillämpningen ska detta syfte respekteras inom ramen för vad som är förenligt med de genomförda lagändringarna.

Som Lagrådet konstaterade vid sin granskning kan lagändringen i belysning av motivuttalandena läsas som en viss presumtion för livstidsstraff vid försvårande omständigheter men inte så att livstids fängelse är en obligatorisk påföljd vid försvårande omständigheter (jfr a. prop. s. 34 f.). Också fängelse på viss tid står till buds som straff även vid försvårande omständigheter.

När förutsättningen för utdömande av livstids fängelse ändras på detta sätt, ger den nya lagtexten uttryck för en skärpt syn även på övriga fall av mord, dvs. de gärningar där omständigheterna inte är sådana att gärningsmannen förtjänar

fängelse på livstid. Enligt tingsrättens och hovrättens domar anses det sålunda numera i praxis att utgångspunkten för ett mord som inte innefattar vare sig några försvårande eller förmildrande omständigheter är fängelse i femton eller sexton år, inte som tidigare i fjorton år.

Det har inte gått att fastställa vilket motiv JR hade för att mörda MK. Däremot står det klart att mordet utfördes med avsiktsuppsåt. Det är också klarlagt att JR först brutalt misshandlade MK bl.a. med ett farligt tillhygge och sedan, efter en kortare stund, återvände till MK och dödade honom genom att skära honom i halsen med en kniv. Som hovrätten har konstaterat visar emellertid inte utredningen att gärningen har vållat stor smärta eller dödsångest för MK.

Sammantaget kan det konstateras att det inte finns några förmildrande omständigheter. Däremot är omständigheterna – särskilt med hänsyn till att MK, innan han dödades, med stor brutalitet tillfogades omfattande och allvarliga skador samt till att JR hade avsiktsuppsåt till gärningen – sådana att de tydligt talar för ett högre straff än normalt. Brottsligheten är därmed så allvarlig att den bör föranleda ett strängare straff än de sexton år som bör vara utgångspunkten vid straffmätningen för mord, nämligen fängelse i arton år.

Påföljden ska alltså – med beaktande av den tidigare domen – bestämmas i enlighet med hovrättens dom.